

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Порушити з місця

Використання беззаперечних переваг інформаційно-аналітичних систем ДФС за певних умов може призвести до порушення прав добросовісного платника податків

Дмитро ЖУКОВ
старший юрист
ЮФ Pragma, м. Київ
Спеціально
для «Судового вісника»

Комп'ютеризація, зокрема в частині зменшення фактора людського впливу на систему оподаткування, безумовно, є позитивним явищем, яке мало б суттєво спростити життя переважній більшості суб'єктів господарювання. Швидкість, а також спрощення документообігу позитивно впливають на роботу як податкових органів, так і платників податків. Однак беззаперечні переваги інформаційно-аналітичних систем ДФС за певних умов можуть перетворитися на справжню проблему навіть для добросовісного платника податків.

Повторна декларація

Як приклад можна навести ситуацію, яка недавно виникла з нашим клієнтом (ТОВ «А») та столичною ДПІ. ТОВ «А», платник податків на загальній системі оподаткування, як це й передбачено Податковим кодексом (ПК) України, сплатило авансовий внесок з податку на прибуток підприємств (ПП) у 2013 році та в межах встановленого законом строку подало в березні 2014 року річну декларацію з ПП. Її було прийнято, що підтверджується відповідними квитанціями, а суму ПП — своєчасно сплачено у повному обсязі.

Більш ніж через чотири місяці після подання декларації з ПП до ТОВ «А» зателефонував податковий інспектор і повідомив, що «в систему не пройшов» додаток «Зменшення податку» і попросив подати декларацію повторно. ТОВ «А» добросовісно виконало це прохання інспектора і ще раз надіслало декларацію.

Наприкінці вересня ТОВ «А» отримало лист з актом камеральної перевірки (від серпня 2014 року), податковою вимогою на близько 100 тис. грн (від 9 вересня 2014 року) на суму ПП за 2013 рік та податкове повідомлення-рішення (ППР) (від 23 вересня 2014 року) на близько 20 тис. грн як 20 % штрафу за прострочення сплати ПП за 2013 рік.

ТОВ «А» миттєво відреагувало і зв'язалося з особою, яка склала податкову вимогу. Інспектор ДПІ вже після трьох хвилин розмови визнав, що ДПІ помилилася, адже ПП й справді було сплачено своєчасно. Причини винесення податкової вимоги він пояснити не зміг. На запитання, що робити в цій ситуації, порадив «забути про вимогу»...

Розібравшись таким своєрідним чином з вимогою, ТОВ «А» зателефонувало інспектору з ПП, який склав акт та ППР. Знову-таки не минуло й п'яти хвилин, як інспектор визнала факт своєчасної (до березня) сплати ПП в повному

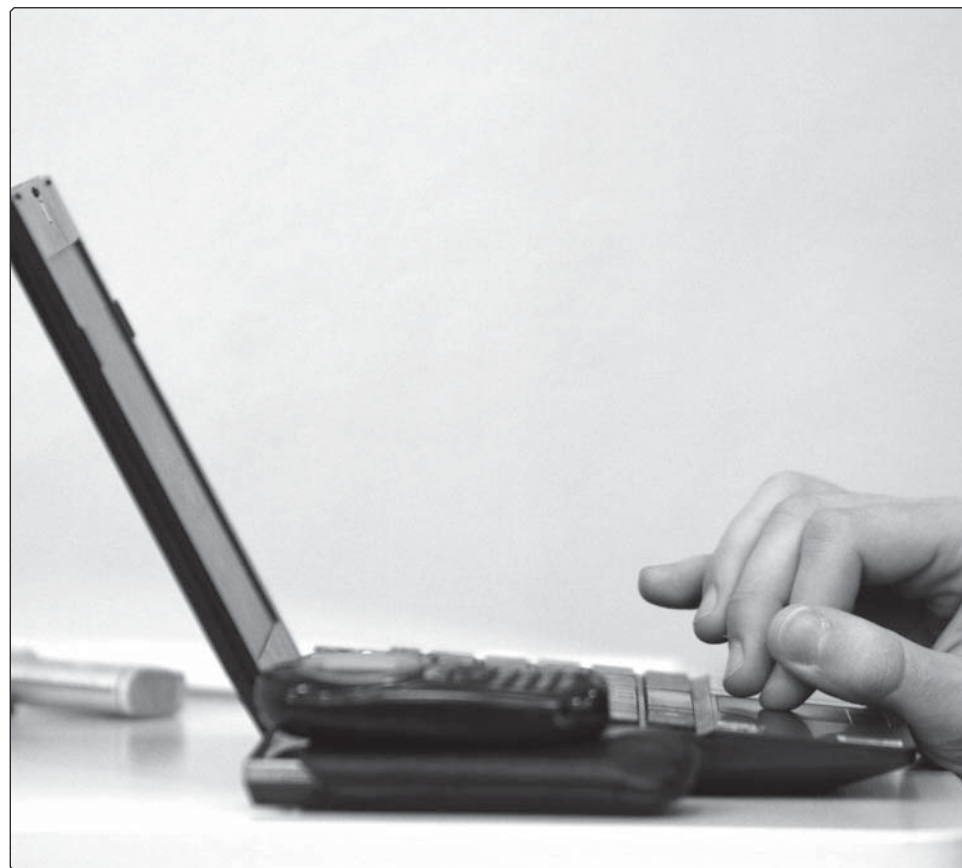
обсязі. Однак на запитання, чому ж тоді датою сплати ПП в акті перевірки зазначено липень 2014 року, інспектор відповіла, що «так рахує їх система», оскільки ТОВ «А» у липні повторно подало декларацію з ПП. На запитання: «Чи бачить банківські платежі інспектор і чи є якісь зауваження по датах оплати?», прозвучала сакраментальна відповідь: «Так, я бачу по банку, що сплатили ПП ви вчасно, однак система вважає інакше, а вручну внести корективи в неї я не можу. Оскаржуйте».

Говорить закон

Пунктом 49.3 статті 49 ПК України передбачено, що податкова декларація може подаватися, зокрема, засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством. Що стосується порядку подання звітності в електронній формі, то він регламентований Інструкцією

Варто підкреслити, що відповідно до пункту 7.6 Інструкції, якщо надіслані податкові документи сформовано з помилкою, то платнику податків надсилається друга квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі про неприйняття податкових документів в електронному вигляді із зазначенням причин. У другій квитанції, яку отримало ТОВ «А», було підтверджено прийняття його звітності до бази даних, а помилок чи неточностей у самій декларації виявлено не було. Таким чином, ТОВ «А» з отриманих квитанцій не вбачало, що декларацію з ПП не було прийнято ДПІ.

Що стосується строку сплати самого податку, то відповідно до пункту 57.1 статті 57 ПК України платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого цим Кодексом для подання податкової декларації, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

Податкова декларація може подаватися, зокрема, засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб

з підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку, затвердженою наказом ДПА України № 233 від 10 квітня 2008 року. Інструкція передбачає, що за наслідком подання електронної податкової звітності платник отримує квитанції — електронні документи, що формуються програмним забезпеченням органів ДПС. Перша квитанція засвідчує факт і час одержання податкового документа в електронному вигляді. Друга, в свою чергу, — факт і час приймання (неприймання) податкового документа.

Таким чином, останнім днем сплати податку на прибуток підприємств за 2013 рік було 11 березня 2014 року. І, звичайно, в жодному разі не можна вважати моментом сплати податку дату внесення повторної декларації та/або уточнюючих розрахунків чи інших документів до бази даних ДПІ, що мало місце у випадку з ТОВ «А». Фактична сплата податку ТОВ «А» відбулася у встановлений строк, і своєчасність сплати не викличе сумніву в жодного суду. Як приклад можна навести позицію Вищого адміністративного суду України у постанові від 24 жовтня 2012 року № К/9991/44554/12, відповід-

но до якої «...конституційний обов'язок платника зі сплати податків слід вважати виконаним з того часу, коли вилучення частини його майна, призначеної для сплати до бюджету в якості податку, фактично відбулося».

Тільки суд

Однак перед тим, як іти до суду, ТОВ «А» вирішило пошукати правди у ГУ ДФС у м. Києві в ході адміністративного оскарження. Наперед треба зазначити, що в телефонному режимі інспектори відділу апеляцій були надзвичайно ввічливими та з увагою поставилися до з'ясування заплутаних моментів справи. Однак доповідки ТОВ «А» чекало результатів адміністративного оскарження, йому надійшов ще один лист від ДПІ... з рішенням про опис майна в податкову заставу (!). При цьому є документальні докази, що ДПІ вчасно отримала цінний лист з описом вкладення, яким ДПІ повідомлено про початок процедури адміністративного оскарження ППР.

Для з'ясування ситуації ТОВ «А» телефонує податковому керуючому з опису майна та делікатно цікавиться, чи їхня організація читає ПК України і керується ним у своїй діяльності. Знову-таки після п'ятихвилинної розмови виявляється, що повідомлення про оскарження лежить у справі ТОВ «А», однак юридичний відділ не вніс інформацію про це у «базу». Що ж порадив податковий керуючий зробити ТОВ «А» у такому випадку? У відповідь прозвучала вже відома фраза: «Забудьте про це»...

Тим часом 10 грудня 2014 року ГУ ДФС у м. Києві винесено рішення про результати розгляду первинної скарги. Цілком очевидно, що порушень у діях ДПІ вищий орган не помітив і скаргу ТОВ «А» залишив без задоволення. При цьому, звичайно ж, жодної навіть згадки про платіжні доручення, якими було сплачено авансові платежі, в отриманому ТОВ «А» рішенні немає. Отже, як і раніше, справедливості доведеться шукати в системі адміністративних судів.

Таким чином, виходить, що у випадку з ТОВ «А» ДПІ з трьох виданих документів самостійно погодилася, що два з них видано помилково, а де-юре — незаконно. Що ж до третього (ППР) — законність його винесення має встановити ДФС або ж суд. Які можна зробити висновки? По-перше, платник податків повинен ретельно ставитися до своєчасності отримання пошти, адже, як бачимо, пропуск строку на їх оскарження може призвести до арешту ДПІ банківських рахунків та іншого майна. По-друге, не треба соромитися і впевнено телефонувати представникам податкових органів, ставлячи під питання законність їхніх рішень одразу ж у день отримання документів (П.І.Б. і номер телефону виконавця зазначено в лівому нижньому куті документа). І, найголовніше, завжди оскаржувати документи від податкових органів, які з точки зору платника податків є неправомірними, і тим паче, якщо їх незаконність визнається їхніми ж авторами.

Чи можна якось вберегтися від повторення такої ситуації? Навряд чи. Можна лише сподіватися, що подібні випадки є поодинокими і для скасування останнього з документів буде достатньо адміністративного оскарження.